

VÝZVA PRO AUTORY

časopis *Studia paedagogica*
ročník 20 / číslo 2 / rok 2015

Téma: Akce!

Připravované číslo *Studia paedagogica* jsme nazvali **Akce!**. Rádi bychom v něm otevřeli prostor příspěvkům, které z různých úhlů pohledu zkoumají změny, akce, zásahy a reformy ve výchově a vzdělávání. Pedagogické vědy se mimo jiné odlišují od ostatních sociálních věd tím, že se při svém zkoumání účelového vztahu mezi cíli a prostředky výchovy vždy nějakým způsobem zabývají ideální podobou výchovy a vzdělávání.

Naše představa o nejlepší možné výchově a nejlepším možném vzdělávání se někdy může lišit od toho, čeho jsme jako vědci či účastníci výchovně vzdělávacích procesů svědky. Tento rozpor mezi realitou a ideální představou často ústí ve snahu realitu změnit. Proto hodláme naši pozornost věnovat tomu, jak je možné dosáhnout změny různých procesů a jevů v oblasti výchovy a vzdělávání. Ačkoliv je téma nazváno Akce!, nezajímá nás jen samotná intervence do praxe, ale také to, jak je změna plánována a kým, jak je realizována a sledována a jak se o ní diskutuje. Vedle samotné akce čili změny nás zajímá také způsob zkoumání a hodnocení daného zásahu, čili metodologie akčního výzkumu.

Kurt Lewin, který jako první použil termín akční výzkum, popisoval výzkumný postup v rámci tohoto designu následovně: nejdříve se zmapuje problém, posléze se navrhne řešení, které je testováno v praxi, poté dochází k reflektování toho, zda bylo řešení úspěšné, a následně se celý spirálovitý proces opakuje. Cílem akčního výzkumu je změna praxe, která povede ke zlepšení původní situace, a to v souladu s požadavky kladenými na vědeckost celého postupu (s ohledem na validitu, reliabilitu, rigoróznost a etická kritéria). Lewinem identifikované fáze výzkumu jsou pro naše uvažování o změně a akci v pedagogických vědách stěžejní. Leitmotivem hodným promýšlení je pro nás také problematický vztah pedagogické teorie a praxe.

Jakým způsobem může teorie přispět k utváření praxe? Je dobrá teorie nejlepším nástrojem pro zlepšování pedagogické reality?

V připravovaném monotematickém čísle bychom se zaprvé chtěli věnovat tomu, které problémy současné pedagogické praxe jsou hodny řešení, protože buď odporují naší ideální představě, nebo se samotná praxe ukazuje být v nějakém ohledu deficitní. Zajímá nás, které reálné jevy si zaslouží změnit, a také to, jakým způsobem pracují pedagogické vědy na tom, aby navrhly řešení známých problémů.

Které pedagogické jevy si zaslouží změnu? Jakým způsobem jsou objevovány problémy? Které vědy a kteří vědci udávají tón v pojmenování problémů pedagogické praxe? Jakým způsobem hovoří pedagogická praxe o problémech hodných řešení? Objevují učitelé či jiní aktéři nové problémy, nebo můžeme hovořit o stále stejných opakujících se jevech? Můžeme hovořit o módních vlnách při vymezování problémů? Existují problémy specifické pro pedagogickou praxi? Potřebujeme zlepšení, nebo spíše reformu současné praxe?

Zadruhé nás zajímá, jaká zjištění přinášejí výzkumy využívající metodologický aparát akčního výzkumu. Chceme se zabírat tím, jakým způsobem je změna zaváděna a jak se testuje úspěšnost nově navržené teorie řešící praktické problémy. Souběžně s tím bychom rádi upřeli pozornost na metodologickou diskusi v akčním výzkumu a na to, jak je řešeno jeho epistemologické pozadí, jaké postupy jsou využívány při zkoumání změny, z jakého rámce se přitom vychází a kdo se na tom podílí.

Jaké výsledky plodí výzkumy sledující implementaci změny? Jaké jsou přínosy akčního výzkumu pro teorii a praxi? Jaké jsou reálné výhody v používání smíšeného výzkumného přístupu v pedagogice? Kdo jsou aktivisté poukazující na kritické jevy ve školství? Jaké jsou současné objevy na poli metodologie akčního výzkumu? Co se sebou přináší intervence do komplexního sociálního světa? Jak probíhá samotná implementace změny? Jakou roli hrají ve výzkumu emoce a soukromé teorie výzkumníka? Co s sebou nese rovnocenné postavení výzkumníka a ostatních aktérů? Jaké jsou limity akčního výzkumu? Kdo určuje, co je úspěšnost v empirickém výzkumu s akčním designem? Kterými kritérii kvality jsou nově poměřovány sociální vědy v případě snahy ovlivnit praxi?

Uvedené otázky samozřejmě ani zdaleka nepokrývají šířku pole, které se při zkoumání akce nabízí. Přesto doufáme, že poslouží jako inspirační impuls pro autory, kteří nám mohou k publikaci nabízet původní empirické či teoretické studie.

Abstrakty (v délce 200–400 slov) přijímáme do **15. října 2014** na e-mailové adrese studiapaedagogica@phil.muni.cz. Uzávěrka pro plné texty je **15. prosince 2014**. Všechny příspěvky projdou recenzním řízením, na jehož základě redakce rozhodne o přijetí textu k publikaci. Abstrakt v českém a anglickém jazyce bude součástí textu uveřejněného v časopise.

Číslo vyjde v červenci 2015. Editory čísla **Akce!** jsou Roman Švaříček a Klára Šedřová. Další informace i podrobnější pokyny pro autory je možné nalézt na adrese

www.studiapaedagogica.cz

